

Skyddad natur

I Östergötland finns många vackra och värdefulla naturområden att upptäcka! Många har så höga värden att de på olika sätt är skyddade enligt lag. På så vis kan de biologiska och kulturella värdena bevaras för framtiden.

Naturreservat och Kulturresevat

Natur- och kulturresevat bildas för att skydda värdefulla naturområden och/eller värdefulla kulturpräglade landskap. I reservaten ska den biologiska mångfalden bevaras och livsmiljöer för skyddsvärda arter gynnas. Mycket centralt är också att reservaten är tillgängliga för allmänheten och att natur- och kulturresevat. På så sätt ökar förståelsen för vår naturmiljö och vårt gemensamma kulturarv.

Natur- och kulturresevat kan omfatta såväl privat mark som mark i allmän ägo. De inrättas av länsstyrelsen eller kommunen, vilka även förvaltar områdena. Varje resevat har en skötselplan som talar om hur området ska skötas, dess innehåll skiftar beroende på vad som ska skyddas. I vissa reservat är skogsbruk förbjudet, i andra behövs betande djur för att värdena ska kunna bevaras. Allemansrätten gäller inte inom ett resevat, utan det finns speciella regler för friluftslivet. De står att läsa på skyltar vid varje resevat.

Gränsmarkering för naturreservat respektive kulturresevat.

Naturminne

Vissa mycket speciella naturbildningar kan skyddas som naturminne. Det kan vara märkliga träd, flyttblock eller jättegyttor. Kring dessa gäller ungefär samma föreskrifter som i naturreservat.

Biotoskyddsområde

Mindre områden som utgör livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter kan skyddas som biotoskyddsområde. Inom området får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Exempelvis är allier, våtmarker och stammar generellt skyddade. Slätterängar och kalkkärr representerar områden som kan skyddas efter särskilt beslut.

Östergötlands landskapsymboler

Tillsammans berättar landskapsymbolerna en hel del om Östergötlands naturmiljö. De representerar det som är typiskt östgötskt. Skärgården, den bördiga slätten med grunda sjöar, de djupa skogarna med klara vatten och ekhagmarkerna däremellan.

Blomma

Blåklint *Centaurea cyanus*
Den färgstarka blåklinten har sitt ursprung kring Medelhavet, men vandrade med jordbrukets spridning norrut. Den har överlevt som ett åkergräs genom att dess frön mognar samtidigt med säden och på så vis följer med nästa års utsäde. Däremot har den svart att klara dagens bekämpningsmedel, men fortfarande kan den ses kring Östergötlands höljande sädesfält.

Djur och fågel

Knölsvan *Cygnus olor*
Stolt och praktfull sätter knölsvanen sin prägel på Östergötlands grunda, näringsrika sjöar. Men den har nu även spridit sig till Skärgården och skogsbygdens sjöar. Som kunglig fågel har den tidigare fått utstå hård jakt men har idag få naturliga fiender.

Fisk

Gädda *Esox lucius*
Gäddan, som är en utpräglad rovfisk, står stilla och lurpassar på bytet, gärna i vasskanten. Utfallen är blixtnabba och kraftfulla, men den är ingen uthållig simmare. Den är en av Sveriges största och vanligaste fiskar. Det bästa gäddfisket i Östergötland finns i skärgården, men även i sjöarna på Östgotaslätten och i skogsbygden är gäddan vanlig.

The Nature Symbols of Östergötland

The cornflower, Mute Swan, Pike, Hermit Beetle and the Bare-toothed Russula are all typical for the province: the archipelago, the fertile plain with its shallow lakes, the deep forests interspersed by oak pastures and stretches of clear water.

Fågel- och sälskyddsområde

För att skydda djur mot störningar under tider då de är särskilt utsatta kan Länsstyrelsen besluta om djurskyddsområden. Oftast gäller det fåglar som häckar eller sälar med ungar och berör då stränder, ör och öppet vatten. Föreskrifterna reglerar tillträdesförbud under känsliga perioder. Områdena är markerade på båt-sporkortet.

Skyltar visar skyddsperioderna

Natura 2000

Värdefulla naturområden inom EU ingår i nätverket Natura 2000. Syftet är att värna om fåglar, naturtyper och livsmiljöer (habitat) samt vissa andra arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse. De flesta natur- och kulturresevat i Östergötland ingår i nätverket. Natura 2000-områdena har ett lagskydd. Det innebär att det kan behövas tillstånd för planer och projekt som ger en betydande påverkan, både inom och utanför ett Natura 2000-område. Det är påverkan på området som är det viktigaste, inte var påverkan kommer ifrån. (logga)

Protected Nature

Östergötland has many natural treasures to be discovered and admired! Certain areas are so precious that they are protected by law. In this way their cultural and natural assets are protected for the future. Establishing a nature reserve is the most common method of protection. Nowadays culture reserves are also established in order to protect areas of high cultural value. Depending on what is to be protected, regulations are made for both the landowner and the public. The Common Right of Access does not apply to nature reserves. They have their own regulations posted on notice boards. Some threatened species are safeguarded by protecting the specific small areas or biotopes that they inhabit. Certain areas, such as bird nesting areas and seal colonies, have special protection by forbidding access, often at times when there are young about. Many precious habitats are included in the EU network Natura 2000. More information on nature reserves is available on www.e.lst.se

Geschützte Natur

Entdecken Sie die schöne, wertvolle Natur Östergötlands! Bestimmte Gebiete sind besonders geschützt, damit die biologischen und kulturellen Werte auch in Zukunft nicht verloren gehen. Meistens sind es Naturschutzgebiete. Es gibt doch auch wertvolle, von der Kultur geprägte Landschaftsgebiete, die als Kulturresevat geschützt werden. Je nachdem, was geschützt werden soll, gelten verschiedene Regeln für sowohl den Grundbesitzer als auch für die Besucher. Das Jedermannsrecht gilt in den geschützten Gebieten nicht! Die besonderen Regeln für jedes geschützte Gebiet finden Sie auf Schildern. Kleine Gebiete, die ein Lebensmilieu für geschützte Arten sind, können als Biotopschutzgebiet sein. Gebiete mit besonderen Arten sind z.B. Vogelschutzgebiete oder Robbenschutzgebiete. In solchen Gebieten dürfen Sie sich zu bestimmten Zeiten nicht aufhalten, meistens während der Brüte- oder Jungtierzeit. Viel wertvolle Natur gehört auch zum Netzwerk der EU (Natura 2000). Auf der Seite www.e.lst.se unter "guidning" können Sie weitere Informationen über die Naturschutzgebiete finden.

Protected Flora and Fauna in Östergötland.

Rare or threatened species can be protected. This implies that they are not allowed to be killed, picked, damaged, dug up or collected. Instead they are to be admired in situ. A selection of such species occurring in Östergötland is presented here.

Tiere und Pflanzen unter Naturschutz

Seltene oder vom Aussterben bedrohte Arten stehen unter Naturschutz. Man darf sie weder töten, pflücken, beschädigen, ausgraben noch sammeln. Bewundern Sie sie an Ort und Stelle! Hier finden Sie einige der geschützten Arten in Östergötland.

The Common Right of Access

The Swedish countryside is open to all who obey the basic rule: Ödo not to disturb or destroy'. When visiting the countryside you may walk, cycle or ski provided you do not damage crops, forestry plantations or other sensitive areas. You must also respect the privacy of homes and private gardens. When visiting fenced areas remember to close gates and avoid disturbing the animals or damaging the fencing. Motor-driven vehicles are not allowed either on bare ground or on private roads where vehicles are forbidden.

Pitching a tent for the odd night is allowed anywhere except on agricultural land or in sight of dwellings. Never light a fire if there is the slightest risk of it spreading and a camp fire must be thoroughly doused using water. Never make a fire on bare rock as unsightly marks and permanent cracks can be caused. All outdoor littering is forbidden. You must not damage bushes or cut down trees nor are you allowed to break off twigs, branches or bark. However you are allowed to pick berries and mushrooms and dead branches and brushwood from the ground.

You can take a boat out to sea or on any lake and you are allowed to moor it, bathe and go ashore wherever you like, except on private property and where indicated. Though fishing and hunting are restricted, angling and other simple forms of fishing are free along the coast and on Lake Vättern. You may take your dog but it must be leashed from 1 March - 20 August. Further information can be obtained from www.naturvardsverket.se

Jedermannsrecht

Die schwedische Natur ist für alle da. (Nicht stören - nicht zerstören", das ist die Hauptregel. Sie dürfen wandern, Rad fahren, reiten, Ski fahren und sich in der Natur aufhalten, wenn Sie weder Wald, Anbaugelände noch andere empfindliche Gebiete beschädigen. Sie müssen sich doch auf Abstand halten und nicht über Privatgrundstücke gehen. Auch wenn diese nicht eingezäunt sind! Sie dürfen durch Weideland gehen, wenn Sie das Vieh nicht stören, die Einzäunung nicht beschädigen und alle Gatter wieder zumachen. Es ist verboten, mit Motorfahrzeugen auf schneefreiem Gelände zu fahren. Genauso wenig dürfen Sie auf Straßen mit dem Schild "Enskild väg" (Privatweg) fahren. Zelten darf man für eine Nacht, jedoch nicht auf Feldern und nicht in Sichtweite von Häusern. Machen Sie auch bei der kleinsten Feuergfahr kein Feuer. Im Sommer herrscht oft Feuerverbot. Falls Sie Feuer machen - löschen Sie ordentlich mit Wasser. Feuern Sie niemals auf Felsen, sie platzen und hinterlassen unschöne Wunden in der Natur.

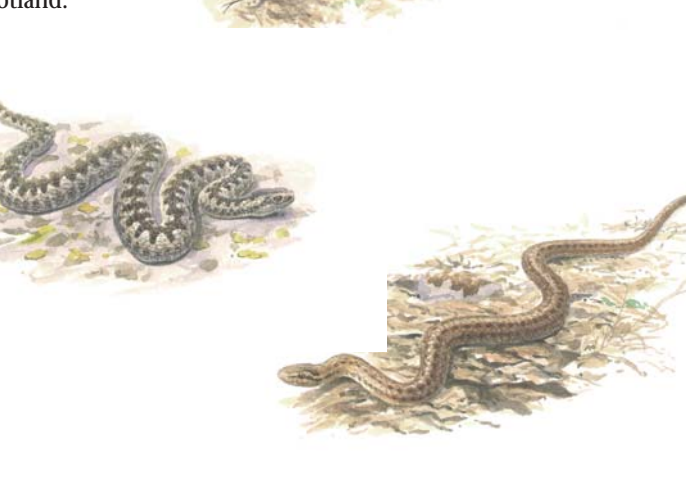

Fridlysta djur och växter i Östergötland

Arter som är sällsynta eller hotade kan fridlysas enligt den sk Miljöbalken. På så vis får arterna en möjlighet att fortleva och vi som besöker naturen får en chans att njuta av mångfald och exklusivitet.

Man får inte döda, skada, fanga eller på annat sätt insamla vilt levande exemplar av fridlysta djurarter. Det är heller inte tillåtet att ta bort eller skada dessa arters ägg, rom, larver eller bo. Fåglar och däggdjur är fridlysta med undantag av de arter som får jagas vissa tider enligt jaktförordningen. Skyddet gäller även deras bon, ägg och ungar. Samtliga kräldjur och groddjur är fridlysta.

För fridlysta växter gäller att man inte får plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada vilt levande exemplar. Det är heller inte tillåtet att ta bort eller skada från eller andra delar av dessa arter. Det är dessutom förbjudet att gräva eller dra upp vilt levande exemplar av blåspiga (*Hepatica nobilis*), gulbliva (*Primula veris*) och samtliga lumnerarter (*familjen Lyco podiaceae*) med rötterna, samt att plocka eller på annat sätt insamla exemplar av dessa arter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Allemansrätten

Den svenska naturen står öppen för oss alla - du kan njuta av dofter, fågelsång, blommande ängar och skogens tysta ro. Men! Du måste vara varsam mot naturen och du måste visa hänsyn mot både människor och djur. Miljöbalken ställer särskilt stränga krav på den som nyttjar naturen i organiserade former. "Inte störa - inte förstöra" det är huvudregeln i allemansrätten. Den tillåter inte vad som levd.

Respektera hemfriden
Du får ta dig fram till fots, cykla, rida, åka skidor och tillfälligt vistas i naturen om du inte riskerar att skada gröda, skogsplanteringar eller annan känslig mark. Men du måste respektera hemfriden och får inte passera över eller vistas på privat tomt.

Inga motorfordon i terrängen
Det finns ingen motoriserad allemansrätt. Enligt Terrängkörningslagen är det förbjudet att köra bil, MC, moped och andra motordrivna fordon på barmark i terrängen. Det är heller inte tillåtet att köra in med motordrivna fordon på enskilda vägar som är avstängda för motortrafik. Sådant förbud ska vara utmärkt med vägmärke eller på annat tydligt sätt. Du kan normalt parkera omedelbart intill vägen om det inte bryter mot trafikregler, skadar marken eller stör markägaren. Men stå inte så att du blir en fara för trafiken eller hindrar någon att komma fram.

Bad och båt
Du får bada, förtöja din båt tillfälligt och gå ifland nästan överallt, utom vid tomt eller där det är särskilt tillträdesförbud, t ex till skydd för fågelliv eller sälar. Annars gäller samma hänsynsregler som vid camping. Du får endast förtöja tillfälligt vid annans brygga förutsatt att det inte hindrar ägaren. Är du tveksam, kontakta markägaren. Du får färdas med båt på havet, i sjöar och vattendrag. Observera att det kan finnas särskilda förbud, t ex farbetgränsning och tillträdesförbud. Kravet på hänsyn är extra stort på dig som färdas med motorbåt.

